

Suna Christensen

**BÆREDYGTIG
UNDER-
VISNING**

Aarhus Universitetsforlag

SMÅ JÆGERE

På rette tid og sted

Prøv at forestille dig, at børnene i din skole ikke er elever, men unge jægere. Hvilke tanker sætter det i gang? Hvor vil du tage undervisningen hen? Hvordan lader det sig gøre?

Små jægere har brug for at lære at være på det rette sted på det rette tidspunkt, når de går på jagt. Jægere følger dyrenes vandringer, og dyrene følger årets gang og mulighederne for at finde føde. Det er dyrene og jagten, der bestemmer, hvornår det er tid til at vende hjem.

Skolens opdeling af dagen efter klokken er en abstrakt opdeling af dagen i tidlige enheder. Det løsriver undervisningen og elevernes læring fra omverdenen. Herved løftes børnene ud af erfaringen af, at menneskers liv leves i samspil med det, der foregår i verden omkring dem. Det, de skal lære, bliver løsrevet fra virkelighedens tid og rum.

Hvis lærere kan sætte parentes om deres forventning til, at undervisning foregår i en skole, så kan de bruge forestillingen om, hvad små jægere har brug for, til at udvikle deres

undervisning, så eleverne oplever, at de er del af et fællesskab, der inkluderer naturen og naturens gang.

Opbrudte skemaer og timer uden ringetider styrker elevens evne til at opfatte, hvornår det er tid til hvad. Er det nu, de skal spise, eller er det nu, de skal samles i klassen? Mange ting i naturen foregår langsomt. Man skal kunne være tålmodig, stille og 'tune ind'. Så sker det af sig selv. Det er ikke noget, man kan planlægge eller beslutte sig til.

Der er et kritisk og kreativt potentiale i at lære at handle som jægere, inde fra fællesskaber, man 'tuner' sig ind på eller føler sig som del af. Erfaringer herfra kan have etisk karakter og give elever et relationelt udgangspunkt, som de kan bruge til at stille spørgsmål til menneskers handlinger og til de teorier og grundantagelser, der ligger bag dem.

I det små kan lærere træne deres elevs opmærksomhed ved at bruge naturens gang – for eksempel årstiderne – i undervisningen. Tid kan bruges som et didaktisk greb, der samtidig giver eleverne en fornemmelse for, at fællesskabet og det sociale liv i klassen præger det, der foregår i undervisningen. Kan eleverne blive enige om, hvornår det er tid til at holde pause, hvis klokken ikke ringer? Kan de øve sig i at mærke, hvornår arbejdsroen blandt kammeraterne også kræver, at de selv er stille? Den slags øvelser træner elevernes opmærksomhed og gør dem bevidste om, at de også må tage hensyn til andre.

Små jægere skal være opmærksomme, når de efterligner de erfarne jægere. Det lægger vægt på relationen mellem lærer og elev. De skal forholde sig anderledes til hinanden end i en situation, hvor læreren leverer viden, og eleven passivt tager imod. Rensdyrjægerne legede gæt-et-dyr med børnene på bopladsen, hvor de efterlignede fugle, rensdyr og moskusokser eller efterlignede at

liste sig ind på dyrene med opmærksomhed på vindretning og underlag. Der var masser af grin og fjolleri i den situation.

Skuespil og drama skaber mange muligheder for at arbejde med scenarier og forestillinger. Kropssprog, mimik og gestik er helt andre måder at forstå på end med ord. Det giver små jægere flere muligheder for at stille skarpt.

Hvem skal undervisningen gavne?

Elever og små jægere er to forskellige billeder på, hvem lærere kan have i tankerne, når de forbereder deres undervisning. Og forestillingen om, hvem undervisningen skal gavne, betyder noget for, hvordan vi tilrettelægger den. Elever skal lære mest muligt for at sikre sig adgang til videre uddannelse og arbejdsmarkedet, mens små jægere skal udvikle en analytisk forståelse af verden og lære at skabe mening. Det er ikke absolutte modsætninger, der udelukker hinanden, men måske kan det for lærere være værd at overveje, hvor deres undervisning placerer sig i feltet mellem dem.

På vandringer i landskabet tæt ved indlandsisen har jeg set, hvordan voksne jægere lærer de små jægere at skanne terrænet efter detaljer. Former, bevægelser, lyde og dufte – alt sammen noget, børnene må afstemme deres egne bevægelser efter. Duften af is fortæller om afstanden til indlandsisen, og det er også vigtigt at kunne se forskel på store sten og dyr, inden dyrene bliver forskrækkede. Det kræver analytisk opmærksomhed.

Elever og små jægere bliver opmærksomme på noget forskelligt, fordi undervisningen lægger op til forskellig læring. Små jægers liv er mindre komplekst end elevers liv i et moderne samfund. Til gengæld er små jægers læring tæt knyttet til